RAPORT

Mbi zbatimin e rekomandimeve sipas Rezolutës së Kuvendit 2019 për Institutin e Statistikave

I nderuar Z. Kryetar i Kuvendit

Mbështetur në Vendimin e Kuvendit nr. 49/2017, datë 20.4.2017 "Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj", lutemi gjeni në vijim informacionin mbi progresin e deritanishëm në zbatim të rekomandimeve të Rezolutës së Kuvendit të Shqipërisë "Për vlerësimin e veprimtarisë së Institutit të Statistikave për vitin 2018":

Rekomandimi 1

Të përfundojë pilotimin e Censit të Popullsisë dhe Banesave dhe të marrë të gjitha masat përgatitore që sigurojnë kryerjen e tij me sukses vitin e ardhshëm, si aktiviteti kryesor dhe më kompleks statistikor që zhvillohet në nivel vendi. Një plan i detajuar për kryerjen e Censit t'i bashkengjitet planit vjetor 2020 që miratohet në Kuvend.

Statusi: Realizuar

INSTAT ka kryer Pilot Censin në Nëntor të viti 2019.

Një Plan i detajuar i aktiviteteve të Censit është i përgatitur dhe ka shërbyer për kërkimin e financimeve nga buxheti i shtetit dhe mbështetjen e donatorëve. Plani i detajuar do të rishikohet brenda gjashtëmujorit të parë të vitit 2020, pasi të ketë marrë në konsideratë gjetjet e pilotit të censit.

Ndërkohë, projekt-pyetësori dhe data e saktë e censit do t'i dërgohen Kuvendit menjëherë pas miratimit të projektligjit "Për censin e popullsisë dhe banesave" si dhe rivlerësimit të gjetjeve nga piloti i censit.

Rekomandimi 2

Të përditësojë bazën ligjore dhe të bëjë përcaktimet e sakta në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi, në çdo material të publikuar nga INSTAT në faqen online ku citohen vendime dhe ligje të shfuqizuara si: Rregullorja e brendshme e INSTAT, Struktura Organizative, Strategjia e Zhvillimit të INSTAT 2017-2030, Programi Kombëtar i Statistikave Zyrtare 2017-2021, etj.

Statusi: Realizuar

Rekomandimi është plotësuar. Në faqen zyrtare të INSTAT janë listuar aktet ligjore dhe nënligjore të cilat rregullojnë veprimtarinë e institucionit dhe Sistemit Kombëtar Statistikor.

http://instat.gov.al/al/rreth-nesh/legjislacioni/

Rekomandimi 3

Të marrë masa që pas konstituimit të mandateve të anëtarëve, Këshilli i Statistikave, të përmbushë me përpikmëri rolin dhe detyrat në përputhje me kërkesat e Ligjit të ri nr. 17/2018, "Për statistikat zyrtare" e të japë kontribut konkret në realizimin sa më të plotë të misionit dhe objektivave të INSTAT.

Statusi: Realizuar

Këshilli i Statistikave është konstituuar. Faqja zyrtare e INSTAT ka një dritare të dedikuar për Këshillin e Statistikave. Në zbatim të rekomandimit, aktualisht është përditësuar përbërja e Këshillit sipas Vendimeve të Kuvendit të Shqipërisë 75 – 81, datë 4.7.2019 për emërimet e anëtarëve të Këshillit.

Rekomandimi 4

Të bëjë publikimin e vendimeve dhe materialeve të miratuara nga Këshilli i Statistikave dhe Bordi Drejtues i INSTAT, në funksion të transparencës dhe informimit, duke respektuar kufizimet e legjislacionit të fushës për mbrojtjen e të dhënave konfidenciale.

Statusi: Realizuar

Këshilli i ri i Statistikave ka miratuar rregulloren e funksionimit të tij dhe ka zgjedhur zëvendëskryetarin e Këshillit. Gjatë tremujorit të fundit të vitit 2019 janë zhvilluar dy takime të Këshillit, të cilët kanë diskutuar mbi projektdokumentin "Strategjia e Zhvillimit të Sistemit Kombëtar Statistikor" dhe Projekt-Planin Vjetor 2020 për e Zbatimin e Programit të Statistikave 2017-2021.

Aktualisht është hapur dritare e dedikuar për veprimtarinë e Këshillit në linkun:

http://www.instat.gov.al/al/rreth-nesh/k%C3%ABshilli-i-statistikave/

Veprimtaria dhe përbërja e Bordit Drejtues janë publikuar në faqen zyrtare të INSTAT në linkun: http://instat.gov.al/al/rreth-nesh/ne-jemi-instat/bordi-drejtues-i-instat/

Rekomandimi 5

Të përgatisë Strategjinë e Zhvillimit të Sistemit Kombëtar Statistikor me synim përmbushjen e detyrimeve të Eurostat për forcimin e Sistemit Kombëtar Statistikor dhe zbatimin e parimeve statistikore evropiane. Strategjia të shoqërohet me një plan konkret veprimi për përmbushjen e saj.

Statusi: Realizuar pjesërisht

Strategjia e Zhvillimit të Sistemit Kombëtar Statistikor është përgatitur me ndihmën e ekspertëve të huaj të siguruar nëpërmjet një projekti me Bankën Botërore. Ajo përfshin periudhën 2020-2030, ndërkohë që shoqërohet me projektplanin trevjeçar për zbatimin e saj 2020-2022. Aktualisht dokumenti është finalizuar nga INSTAT dhe dërguar në Këshillin e Ministrave dhe institucione të tjera për mendim.

Gjatë vitit 2019, me përmbajtjen e projekt-dokumentit janë dakordësuar: Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural; Shërbimi Social Shtetëror; Fondi i Sigurimit të Detyrueshëm të Kujdesit Shëndetësor;

Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve; Shërbimi Gjeologjik Shqiptar; Shërbimi Kombëtar i Punësimit; Prokuroria e Përgjithshme; Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit;

Ndërkohë, Këshilli i Statistikave ka sugjeruar riformatimin e projekt-dokumentit në kuadër të standardizimit të dokumenteve strategjike sektoriale e ndërsektoriale, për nga ana strukturore e dokumentit. Për këtë arsye, gjatë këtij viti INSTAT do ta rishikojë Strategjinë nga ana strukturore, për të qenë në linjë me strategjitë e tjera sektoriale e ndërsektoriale.

Rekomandimi 6

Të vlerësojë statistikat e prodhuara nga ministritë dhe agjencitë e tjera statistikore dhe, duke marrë parasysh mendimin e Këshillit të Statistikave, të krijojë një listë më të gjerë të statistikave zyrtare duke rritur numrin e të dhënave të transmetuara në Eurostat, si mënyrë për të rritur nivelin e përputhshmërisë me standardet evropiane. Programi pesëvjeçar duhet të përshtatet për të mbuluar këtë listë më të gjerë të statistikave zyrtare.

Statusi: Realizuar

Zbatimi i rekomandimit është mbështetur nga aktivitetet në kuadër të përgatitjes së projektstrategjisë së zhvillimit të sistemit. Është përgatitur një listë me institucione publike që mund të konsiderohen si prodhues potencialë të statistikave zyrtare, të cilët mund të përfshihen si të tillë pas në Programin e ardhshëm të Statistikave Zyrtare 2022-2026, siç është Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore. Ndërkohë, projekt-Plani Vjetor 2020 për zbatimin e Programit të Statistikave Zyrtare 2017-2021, i cili i është dërguar Këshillit të Ministrave për t'ia përcjellë Kuvendit.

Rekomandimi 7

Të forcojë rolin koordinues dhe komunikimin duke krijuar një Komitet të Prodhuesve të statistikave zyrtare, i cili të sigurojë zbatimin e udhëzimeve dhe standardeve për zhvillimin, prodhimin dhe shpërndarjen e statistikave në të gjithë Sistemin Kombëtar Statistikor.

Statusi: Në proces

Sipas legjislacionit për statistikat zyrtare, aktualisht prodhuesit e statistikave zyrtare janë tre institucione: INSTAT, Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Banka e Shqipërisë. INSTAT ka planifikuar krijimin e Komitetit të Prodhuesve nëpërmjet një projekt-urdhëri të përbashkët ndërmjet titullarëve të këtyre institucioneve, duke u bazuar në një marrëveshje të përbashkët trepalëshe të nënshkruar në vitin 2016 në interes të zhvillimit të statistikave të llogarive kombëtare. Si anëtarë të komitetit, Banka e Shqipërisë ka caktuar njërin nga Zëvendësguvernatorët, ndërkohë që Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka caktuar njërin nga zëvendësministrat e kësaj ministrie.

Në muajin Dhjetor 2019, Eurostat i rekomandoi INSTAT-it detyra dhe përgjegjësi konkrete të këtij komiteti, në mënyrë që të përafrohet me instrumentet e të njëjtës natyrë të vendeve të tjera të BE-së. Sugjerimet janë reflektuar në projekt-urdhërin e përbashkët dhe i janë përcjellë për mendim Bankës së Shqipërisë dhe Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

Rekomandimi 8

Të propozojë ndryshime ligjore nëse gjykon se cënohet konfidencialiteti statistikor nga legjislacioni dhe aktet e tjera nënligjore në fuqi, si ligji "Për Arkivat" dhe ligji "Për të Drejtën e Informimit", për të vendosur një balancë ndërmjet ruajtjes së konfidencialitetit statistikor dhe të drejtës për informim.

Statusi: Realizuar

Me qëllim që të ketë harmonizim në standardet e ruajtjes dhe administrimit të të dhënave personale të mbledhura për qëllime statistikore, INSTAT ka zhvilluar takime në nivele drejtuesish dhe specialistësh me perfaqësuesit e Drejtorisë së Përgjithshme të Arkivave dhe Komisionerin për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale. Të dy institucionet kanë dhënë mendimet e tyre respektive. Nga inputet e marra, INSTAT është i mendimit se legjislacioni për arkivat dhe ai për mbrojtjen e të dhënave personale nuk cënojnë respektimin e konfidencialitetit statistikor. Megjithatë, me qëllim që të forcohet mbrojtja e këtij parimi, mbështetur në nenet 17 dhe 20 të ligjit nr. 17/2018 "Për statistikat zyrtare", me propozimin e Bordit Drejtues, Drejtori i Përgjithshëm i INSTAT ka nxjerrë udhëzimin përkatës për marrjen e masave dhe monitorimin e zbatimit të konfidencialitetit statistikor.

Rekomandimi 9

Të vijojë përafrimin e legjislacionit shqiptar për statistikat zyrtare në përputhje me parimet e Kodit të Praktikës së Statistikave Evropiane dhe parimet themelore të statistikave të prodhuara nga Kombet e Bashkuara.

Statusi: Plotësuar

Në interes të përafrimit legjislativ, si dhe në kuadër të veprimtarisë përgatitore për hapjen e negociateve, nën cilësinë e udhëheqësit dhe përgjegjësit për Kapitullin 18 "Statistikat" të acquis, INSTAT ka vlerësuar kuadrin ligjor ekzistues për fushën e statistikave, duke përcaktuar nivelin e përputhshmërisë për secilën acquis. Gjithashtu, INSTAT ka hartuar planin e punës në kuadër të PKIE dhe projekt-planin për zbatimin e strategjisë së Sistemit Kombëtar Statistikor.

Aktualisht, akti më i rëndësishëm për përputhshmërinë e standardeve statistikore, është projektligji "Për censin e popullsisë dhe banesave", i cili pritet të diskutohet dhe miratohet nga Kuvendi.

Rekomandimi 10

Të përmirësojë në vazhdimësi imazhin e institucionit dhe rritjen e besueshmërisë së publikut në statistikat zyrtare. Të krijojë një sistem të grupeve të përhershme të përdoruesve, për konsultime periodike me synim për t'iu afruar gjithnjë e më tepër pritshmërive të përdoruesve, duke respektuar parimet statistikore dhe standardet ndërkombëtare.

Statusi: Realizuar

Në zbatim të këtij rekomandimi, INSTAT ka krijuar grupe të reja me përdoruesit si dhe ka zgjeruar ata ekzistues, duke ftuar pjesëtarë të tjerë relevant. Aktualisht është në fazën e përgatitjes së një plani

Statusi: Në proces

Për zhvillimin e kapaciteteve profesionale, INSTAT është në zbatim të Planit vjetor të Trajnimeve, të cilat sigurohen kryesisht me mbështetjen e Eurostat dhe Shkollës së Administratës Publike ASPA. Aktualisht institucioni është në proces të përcaktimit të indikatorëve të performancës së punonjësve, për tu monitoruar gjatë vitit 2020.

Rekomandimi 14

Të intensifikojë marrëdhëniet me institucionet homologe të vendeve anëtare të BE-së dhe Kombeve të Bashkuara, në mënyrë që të përditësohet me metodologjitë dhe praktikat më të mira statistikore të aplikuara si dhe të përfitojë nga eksperiencat e institucioneve respektive

Statusi: Plotësuar

INSTAT ka një bashkëpunim të ngushtë me institucionet ndërkombëtare, veçanërisht Eurostat. Gjatë periudhës së raportimit, përfaqësues të institucionit kanë marrë pjesë në Workshope dhe konferenca të cilat kanë të bëjnë kryesisht me standardet e raundit të ri të Censit të Popullsisë dhe Banesave dhe ato për zhvillimin e infrastrukturës statistikore në fusha të ndryshme.

Shqipëria është përfaqësuar nga Drejtori i Përgjithshëm në aktivitete ndërkombëre të përvitshme të nivelit të lartë, si Komisioni Statistikor i Kombeve të Bashkuara në Nju Jork, ku INSTAT ka ndarë eksperiencën e Shqipërisë në përgatitjen e Raportit Vullnetar Kombëtar, paraqitur në Forumin e Nivelit të Lartë Politik në muajin Korrik 2018 si dhe rolin dhe përfshirjen e INSTAT në proçes.

Gjithashtu INSTAT së fundi është aprovuar nga Konferenca e Statisticieneve Evropianë dhe Komisioni Statistikor i Kombeve të Bashkuara për të qënë pjese e Grupit të lartë drejtues "Grupi i nivelit të lartë për Partneritet, Koordinim dhe Ndërtim të Kapaciteteve për Statistikat për Axhendën 2030 për Zhvillimin e Qëndrueshëm", ku Shqipëria ka firmosur angazhimin për zbatimin e axhendës 2030 dhe ku INSTAT ka botuar dhe do vijojë çdo vit botimin e SDG-ve në Shqipëri.

Në kuadër të zbatimit të Censit të Popullsisë dhe Banesave, INSTAT ka intensifikuar marrëdhëniet me donatorët për të përfituar mbështetjen e tyre në zëra të ndryshëm të këtij aktiviteti. Në bashkëpunim me Zyrën Federale të Statistikave të Zvicrës dhe me mbështetjen e qeverisë zvicerane, INSTAT po punon për ngritjen e Regjistrit statistikor të Ndërtesave dhe Banesave, si instrument i domosdoshëm për forcimin e statistikave zyrtare në nivel vendor.